לו שכר כתפלה בזמנה, שכר תפלה מיהא איכא. הגה: (ז) *ואחר חצות אסור (ד) להתפלל תפלת שחרית (בית יוסף (ד"ה ולא עבר) בשם הרשב"א פרק תפלת השחר (כו. ד"ה איבעיא)) [ועיין לקמן ריש סימן ק"ח: ב הכיון שהגיע (ח) זמן (ה) תפלה, אסור לאדם (ט) להקדים (י) לפתח חברו לתן לו (ו) שלום, משום (יא) ודשמו של הקדוש ברוך הוא שלום, אבל מתר לומר לו צפרא דמרי טב. *ואפלו זה אינו מתר אלא (יב) כשהצרך ללכת לראות איזה (ז) עסק, אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קדם תפלה, אפלו זה הלשון אסור. וכן אסור לכרע לו כשמשכים לפתחו, (יג) זויש אומרים דכריעה אסורה אפלו בלא משכים לפתחו. ואם התחיל לברך הברכות, (אחר כך) (יד) אין (ח) לחש כל כך. ואם אינו משכים לפתחו אלא שפגע בו בדרך, מתר לתן לו שלום. חויש אומרים שאפלו (טו) במוצא חברו בשוק לא יאמר לו אלא צפרא דמרי (ט) טב, (טז) כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל: ג טאסור לו (יז) להתעסק (יח) בצרכיו או (יט) לילך לדרך (כ) עד שיתפלל תפלת (י) [ו] שמונה עשרה. (ויש מקילין לאחר שאמרו מקצת ברכות קדם ברוך שאמר,

באר הגולה

ה שם י"ד (ע"א). ו רבנו יונה שם (ח. ד"ה ודוקא) ורבנו ירוחם (נתיב ג ח"ג) בשם גאון. ז ארחות חיים (סי' יד). ח הראב"ד והרשב"א (יד. ד"ה אמר להו). ט ברכות י"ד (ע"א).

שערי תשובה

הלילה ממש אזלינן, עין שם: ג [ו] שמונה עשרה. עין באר היטב. ועין לקמן סימן רנ"א (מג"א סק"ו) בשם סדר היום (סדר הכנות השבת) לענין צרכי שבת שאם לא ימצא אחר כך לקנות יקנה תחלה ואחר כך יתפלל, ואם הצבור מתפללים לא יפרש מהם, ואין ליחיד להתחסד יותר מהם, כי כל מה שהצבור עושים הקדוש ברוך הוא חפץ בו כו', עין שם בסדר היום. ועין

באר היטב

שליש היום: (ד) להתפלל. והב"ח (ס"ב) חולק על זה ומתיר להתפלל אחר חצות עד שיגיע זמן מנחה גדולה, עין שם. וכן פסק הט"ז (סק"א) למעשה, רק שמזמן מנחה גדולה שהוא שש שעות ומחצה יתפלל מנחה תחלה ואחר כך ישלים של שחרית, עין שם, וכן כתב השירי כנסת הגדולה (הגב"י סק"ב) ופרי חדש. ומגן אברהם (סק"ה) כתב דבאמת זמן מנחה מתחיל אחר חצות, אם כן יתפלל מנחה שתים. [ובספר אליה רבה (סק"ג) הכריע כדעת הב"ח וט"ז, מיהו אם עבר במזיד נראה לו לפסק כשלחן ערוך]: ב (ה) תפלה. היינו מעמוד השחר: (ו) שלום. מי שיש לו עבדים עברים או משרתים שצריך שישמשוהו, יזהירים מבערב שבקומם ממטתם ירחצו ידיהם ויברכו הברכות ויקראו פרשה ראשונה של שמע, ואחר כך יכול לעשות צרכיו. הלכות קטנות חלק ב' סימן ד'. ובתשובת שבות יעקב חלק ב' סימן כ"ב כתב עליו דכל זה הוא ממדת חסידות, אבל מדינא אין קפידא, עין שם: (ז) עסק. ואגב זה הולך לפתח חברו לומר צפרא דמרא טב, אבל לתן לו שלום אפלו בכהאי גונא אסור. מגן אברהם (סק"ז): (ח) לחוש. פרוש דאז מתר לכרע כשאין משכים לפתחו, אבל במשכים לפתחו בין לכרע או נתינת שלום אפלו התחיל הברכות אסור. לחם חמודות (פרק ב אות כט) ב"ח (ס"ג) מגן אברהם (סק"ח) וט"ז (סק"ב) ופרי חדש: (ט) טב. ולא יתן לו שלום אף על פי שרגיל לתן לו שלום. מגן אברהם (סק"ט): ג (י) שמונה

באור הלכה

* ואחר חצות וכו'. ועין במשנה ברורה (סק"ז) לענין החצי שעה שאחר חצות. ואחר חצי שעה זו לכולי עלמא שוב לא יתפלל תפלת שחרית, אפלו אם מה שלא התפלל עד עתה היה באנס וכל שכן במזיד. והמתפלל, ברכותיו לבטלה לכמה פוסקים, אלא יתפלל מתחלה מנחה ואחר כך שמונה עשרה בשביל שחרית להשלמה, והוא שבטול התפלה היה מתחלה באנס ולא במזיד, וכדלקמן בסימן ק"ח, וקצת תקנה עין לזה שם בסעיף ז':

ב * ואפלו זה אינו מתר אלא כשהצרך וכו'. עין במשנה ברורה (ס"ק יב) מה

משנה ברורה

אף על פי כן יצא ידי חובת תפלה אף שהיתה שלא בזמנה. והוא הדין שלכתחלה אם לא התפלל מקדם, (יב) צריך להתפלל אחר ארבע שעות עד חצות רק שאין לו שכר כתפלה בזמנה. אוטוב שיתפלל אז בתורת נדבה כי (יג) יש פוסקים שסוברים דבהזיד עד ארבע שעות שוב לא מצי להתפלל כלל, על כן יתפלל ויתנה שאם מצד הדין הוא פטור הוא בתורת נדבה [פרי מגדים (מש"ז סק"א)]: (ז) ואחר חצות. משמע מלשון הר"ב דאפלו תכף אחר חצות אסור להתפלל שחרית ואדלעיל קאי בין עבר במזיד או טעה בשוגג, ויש מקילין בהחצי שעה שאחר חצות. ולדינא משמע מפרי מגדים (א"א סק"ה) ודרך החיים (זמן תפלה ס"ג) שאין לזוז מפסק הר"ב. וכן משמע מבאור הגר"א דבאמת כבר הגיע זמן מנחה שמתחלת מתחלת שבע אלא מטעם שאין אנו בקיאים ושמא יבא לטעות ועל כן אסרו חז"ל. על כן כששגג או נאנס ולא התפלל קדם חצות, ימתין אחר חצות חצי שעה (דהינו כדי שיגיע זמן תפלת מנחה) ויתפלל מנחה ואחר כך שחרית בתורת השלמה, ולא להפך. וגם דוקא בשגג או נאנס, אבל במזיד אין לו תקנה כמו שיתבאר כל זה בסימן ק"ח. אמנם בבדיעבד אם התפלל שחרית בחצי שעה זו שאחר חצות, יצא ואין צריך להתפלל שנית [דרך החיים (שם) עין שם עוד], ועין בחדושי רבי עקיבא איגר מה שכתב בשם הצל"ח (כו. ד"ה כולי יומא) בענין זה: ב (ח) זמן תפלה. היינו (יד) מעמוד השחר, ועין בבאור הלכה בסעיף א': (ט) להקדים וכו'. (טו) והוא הדין אם הולך בבית הכנסת ממקום הקבוע לו למקום חברו לתן לו שלום: (י) לפתח חברו. והוא הדין אם היה אביו או רבו. ואם יש לחש לאיבת גברא אלמא, אם יכול לתן ידו בלא אמירת שלום שפיר דמי [פרי מגדים (א"א סק"ט)]. וכשפגעו בדרך, יש להקל בגברא אלמא גם באמירת שלום, דבלאו הכי מדינא מתר וכדלקמן כנ"ל: (יא) דשמו וכו'. ואין ראוי להזכיר שמו על האדם ולכבודו קדם שמכבד להקדוש ברוך הוא. ובלשון לע"ז יש לעין. ומסתברא דאם אומר הרחום ירחמך או החנון יחנך וכדומה שרי, דמברכו בשמו של הקדוש ברוך הוא [פרי מגדים (מש"ז סק"ב) עין שם עוד]: (יב) כשהצרך. רצונו לומר שהצרך ללכת דרך חצרו של חברו בראית איזה עסק, (טז) ואגב זה הולך לפתחו לומר לו צפרא דמרי טב, אבל לתן לו שלום אף בכהאי גונא אסור, ועין בבאור הלכה (ד"ה ואפילו). ודע דמה שכתב השלחן ערוך דוקא לראות איזה עסק, (יז) דוקא לראות, אבל להתעסק ממש אסור קדם התפלה וכדלקמן בסעיף ג': (יג) ויש אומרים וכו'. וכן יש להורות [ב"ח (ס"ג) ועולת תמיד (סק"ט)]: (יד) אין לחש. פרוש דאז מתר לכרע כשאין משכים לפתחו, (יח) אבל במשכים לפתחו, בין לכרע או נתינת שלום, אפלו התחיל בברכות אסור: (טו) במוצא וכו'. (יט) ולא יתן לו שלום אף על פי שרגיל לתן לו שלום: (טז) כדי שיתן. רצונו לומר דאף דמדינא מתר, מכל מקום (כ) נהגו קדמונינו להחמיר בזה מזה הטעם, ואם התחיל הברכות (כא) אין לחש כל כך ומתר לתן שלום. וכל זה לפתח לומר לחברו שלום, (כב) אבל כשחברו שואל בשלומו מתר להשיב בכל ענין, (כג) וכל שכן דמי שכבר התפלל מתר להשכים לפתחו של חברו שלא התפלל לתן לו שלום, אף על פי שיצטרך להשיבו: ג (יז) להתעסק וכו'. וקדם אור הבקר שרי לעשות מלאכה [של"ה (מסכת תמיד נר מצוה יח) וחכמת שלמה (ה: ד"ה אלא)]. וכתב האליה רבה (סק"ח) דמכל מקום אין לעשות שום ענין עד שיברך סדר הברכות. ופשוט דכונתו בחצי שעה שסמוך לאור הבקר: (יח) בצרכיו. ומי שיש לו עבדים עברים או משרתים שצריך שישמשוהו, יזהירם מבערב שבקומם ממטתם ירחצו ידיהם ויברכו הברכות ויקראו פרשה [אחת] [ראשונה] של שמע ואחר כך יכול לעשות צרכיו. (כד) וכל זה הוא ממדת חסידות, אבל מדינא אין קפידא: (יט) לילך לדרך. ואפלו (כה) קדם מנחה ומעריב אם הגיע זמנם דינם כמו קדם שחרית: (כ) עד שיתפלל. ואפלו (כו) אם במקום שיבא יהיה יכול גם כן להתפלל עם הצבור בזמנו, אף על פי כן אסור,

שער הציון

(יב) פרי מגדים (מש"ז סק"א): (יג) ראב"ן (סי' קסז) ופרי חדש וכן מצדד הגר"א בבאורו עין שם: ב (יד) מגן אברהם (סק"ו) ודרך החיים (דברים האסורים קודם התפלה ס"א) ושארי אחרונים, דלא כט"ז (סק"ג ע"ש) דסובר מנץ החמה: (טו) פרי מגדים (א"א סק"ז) ודרך החיים (שם) וכן מצדד בעולת תמיד (סק"ח): (טז) ממגן אברהם (סק"ז) ודרך החיים (שם): (יז) פרי מגדים (א"א סק"ח) ודרך החיים (שם): (יח) לחם חמודות (דברי חמודות פרק ב אות כט) ומגן אברהם (סק"ח) והגר"א ושארי אחרונים: (יט) מגן אברהם (סק"ט): (כ) דרך החיים (שם): (כא) פרי מגדים (שם) ודרך החיים (שם ס"ב): (כב) דרך החיים (שם ס"א): (כג) מלעיל בסימן ס"ו במשנה ברורה סעיף קטן ד': ג (כד) שבות יעקב (ח"ב סי' כב) ומגן גבורים (אלף המגן סק"ח) דלא כהלכות קטנות (ח"ב סי' ד): (כה) כסף משנה (פ"ו ה"ד) בשם הרב מנוח, ופרי מגדים (א"א סק"ו): (כו) דרך החיים (שם ס"ג):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ב) לא הזכיר שטוב להתפלל בתורת נדבה, אלא סתם וכתב: ואפילו לכתחילה יכול להתפלל שחרית עד חצות אם עבר ולא התפלל קודם לכן, אפילו עבר במזיד. ב] ובשו"ע הרב לא כתב דין זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְטוֹב לְהַחְמִיר בָּזֶה) (תרומת הדשן סימן י"ח). (כא) * יוְלֹא לֶאֱכֹל וְלֹא לִשְׁתּוֹת, אֲבָל (כב) כמַיִם (יפ) [יא] מָתָר לִשְׁתּוֹת קֹדֶם תְּפִלָּה בֵּין בְּחוֹל וּבֵין (יג) (כג) בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. * וְכֵן אֲכָלִים וּמַשְׁקִין לִרְפוּאָה (יג) (כד) מֻתָּר: ד * לְהַצָּמָא (כה) וְהָרָעֵב הֲרֵי הֵם בִּכְלָל הַחוֹלִים, אִם יֵשׁ בּוֹ יְכֹלֶת לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ, יִתְפַּלֵּל, וְאִם לָאו, אִם רָצָה אַל יִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיֹּאכַל (יד) (כו) וְיִשְׁתֶּה: ה מוְאִם (כז) הִתְחִיל לֶאֱכֹל קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר,

י שם י' (ע"ב).
כ טור בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים.
ל הַרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ה' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"ב).
מ רַמְבַּ"ם שָׁם לְגִרְסַת הַבַּיִת יוֹסֵף.

בַּאֵר הֵיטֵב

עֲשָׂרָה. וְאִם אֵין הַשַּׁיָּרָא מְמֻתָּנֶת לוֹ מַתַּר לֵילֵךְ לַדָּרָךְ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן טַ"ז (סק"ג): (יפ) מֻתָּר. ל"א שֶׁיָּדַּ בְּהוּ גַּוָּה. וְעַ"ק צוּקַע"ר אָסוּר. וּבְמָקוֹם דְּצָרִיךְ רְפוּאָה, מֻתָּר לִשְׁתּוֹת מַיִם וְצוּקַע"ר קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל. הֶרְדְּבַ"ז (חֵלֶק א' סִימָן רל"ה) (נ"א ש"ט). וּלְאִישׁ זָקֵן וְחֻלָּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַל נַפְשׁוֹ עַד עֵת יְצִיאַת הַצִּבּוּר מֻבֶּטַח הַכְּנֶסֶת, בְּפֶרֶט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁלִּפְעָמִים מִתְעַכְּבִים עַד חֲצוֹת, יוֹתֵר טוֹב לְהַתִּיר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בְּנַחַת וּרְקִדָּשׁ וְיֹאכַל מִיָּדֵי בְּצַפְרָא, וְאַחַר כָּךְ עִמָּהֶם מוּסְפִּין שֶׁל יוֹם, וְלֹא שִׁיְּשַׁתֶּה הַקָּאוְו"ע אוֹ הַגִּיקוּלאט"י בִּלֹא קְבָלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִלָּה, כִּי יַדְּאִי עַל זֶה נֶאֱמַר (מלכים א' יד ט) 'וְאוֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחַר גֵּוֶךָ'. לָקֵט הַקֶּמַח (הנהגת האדם בבוקר ד"ה במקום). וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ דְּקָאוְו"ע יָכוֹל לִשְׁתּוֹת וּבִפְרָט בְּמְצָרִים שֶׁאֵין הַדַּעַת מְתִישָׁב בִּלֹא קָאוְו"ע, אֲבָל קָאוְו"ע עִם צוּקַ"ר אוֹ כָּל מִינֵי תַּרְגִּימָא כְּדֵי שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת הַקָּאוְו"ע אֲלִיבָּא רַיְקָנָא, אָסוּר. עַיֵּן שָׁם. וּמוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל ז"ל כָּתַב דַּאֲפִלּוּ קָם בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה אָסוּר לְמִיטְעַם מִידֵי עַד אַחַר הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר (ח"ב רטו"ו). וְשָׁמַעְתִּי שֶׁאָחַד מִן הַגְּדוֹלִים הַתִּיר שְׁתִיַּת הַקָּאוְו"ע, דְּדַוְקָא מִידֵי דְּמַרְבֶּה דָּם אָסוּר. יַד אַהֲרֹן (הגב"י): (יג) בְּשַׁבָּת. וְאַחַר תְּפִלַּת מוּסָף אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קִדּוּשׁ. רַשַׁ"ל: (יג) מֻתָּר. אֲפִלּוּ דָּבָר דְּשַׁיָּךְ בּוֹ גַּוָּה, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשּׁוּם גַּוָּה אֶלָּא לִרְפוּאָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֶה, שָׁרִי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) וְכֵן דַּעְבָּשׁוּ בִּזְמַן הַזֶּה בְּלֹא הֶכִי אֵין מְכוֹנְנִים כָּל כָּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אִם רָצָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת קֹדֶם כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מַתָּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּפְרִי חָדָשׁ כָּאן (ס"ו) דְּמִיתֵי רְאִיָּה מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּיוֹם טוֹב מְאַחֲרִין לְבֹא כו'. וְגַם מִדְּאָמְרִינַן אִסּוּר לַעֲשׂוֹת חֻפְצֵי, מִשְׁמַע חֻפְצֵי שְׁמִים מַתָּר: [יא] מֻתָּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשו"ת חִינּוּךְ בֵּית יְהוּדָה (סי' ב) דְּמִשְּׁכָּה שֶׁכָּר שִׁקּוּרִין בְּיע"ר וְדַאי אָסוּר, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן אֶשֶׁל אַבְרָהָם (על הגליון) בְּשֵׁם (שבות יַעֲקֹב) [שָׁב יַעֲקֹב] (סי' ח) שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה לִרְפוּאָה מֻתָּר, עַיֵּן שָׁם. וּכְהָאי גַּוְנָא כָּתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ב) דְּמָה שֶׁכָּתוּב עַל מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל שֶׁהָיָה אוֹכֵל בְּאִשְׁמֶרֶת מִינֵי תַּרְגִּימָה, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהָיָה חוֹלֶה כו', עַיֵּן שָׁם. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) בְּשֵׁם שו"ת בֵּית יְהוּדָה (סי' כ) שֶׁמֻּתָּר לִשְׁתּוֹת כּוֹס יַיִן וְשָׁמָּן מְעֻרְבִין לִרְפוּאָה, וְכֵן כָּתַב בְּאַגְּרוֹת הָרַמַ"ז (אגרת ג) שֶׁמֻּתָּר לִשְׁתּוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה חֲרָקוֹת וְשִׁקּוּיִים לִרְפוּאָה, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דַּהֲלִיכָה בַּדֶּרֶךְ הָוֵי כְּעוֹסֵק בְּצָרְכָיו. אַף כָּל זֶה שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַדְּחַק אֲבָל בְּשָׁעַת הַדְּחַק שֶׁאֵין הַשַּׁיָּרָא מְמֻתֶּנֶת לוֹ, יָכוֹל לֵילֵךְ מִקֹּדֶם לַדָּרֶךְ וְיִתְפַּלֵּל בַּדֶּרֶךְ וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ח', וּמַשְׁמַע (כו) מֵהֲרַבֵּה פּוֹסְקִים דַּאֲפִלּוּ כְּבָר הֵנַץ הַחַמָּה גַּם כֵּן מֻתָּר בָּזֶה: (כא) וְלֹא לֶאֱכֹל. וְהָעוֹבֵר עַל זֶה אָמְרוּ חַזַ"ל שֶׁעָלָיו אָמַר הַכָּתוּב (מלכים א' יד ט) 'וְאוֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גֵּוֶךָ', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה וְנִתְגָּאָה קִבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְגַם הִסְמִיכוּ דִּבְרֵיהֶם עַל הַפָּסוּק (ויקרא יט כו) 'לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם' לֹא תֹאכְלוּ קֹדֶם שֶׁתִּתְפַּלְּלוּ עַל דְּמְכֶם, וַאֲפִלּוּ (כמ) טְעִימָה בְּעָלְמָא אָסוּר: (כב) כַּמַּיִם מֻתָּר. דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּהוּ גַּוָּה, וְדַוְקָא בִּלֹא צוּקַע"ר אֲבָל עִם צוּקַע"ר אָסוּר, וְכָל שֶׁכֵּן (כמ) מַשְׁקֶה שֵׁכָר (שָׁקוֹרִין בְּיע"ר) וְדַאי אָסוּר. וְטַיי"א וְקַאפֶ"ע מֻתָּר לִשְׁתּוֹתוֹ קֹדֶם תְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל, וּבִפְרָט בְּהַמְּקוֹמוֹת שֶׁרְגִילִין בָּהֶם וְאֵין מִתְיַשֵּׁב הַדַּעַת בִּלְתָּם, וְכָל זֶה בִּלֹא צוּקַע"ר, וְאֶפְשָׁר דְּכְנָגֵד הָאַחֲרוֹנִים וְכֵן הָרְדְּבַ"ז (א' ש"ט) שֶׁכָּתַב דְּעִם צוּקַע"ר אֵין לְךָ גַּוָּה גְּדוֹלָה מִזֶּה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, רַק אִם נוֹתֵן הַצּוּקַע"ר בְּתוֹךְ הַטֵּיי"א לְמַתְקוֹ דְּזֶהוּ אָסוּר קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אֲבָל אִם לוֹקֵחַ מֵעַט צוּקַע"ר בְּפִיו בְּעֵת הַשְּׁתִיָּה וּבִלְתִּי זֶה אֵין יָכוֹל לִשְׁתּוֹת הַטֵּיי"א, אֵין זֶה בִּכְלָל גַּוָּה. הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ דְּבִנְתִינַת הַצּוּקַע"ר בְּתוֹךְ הַטֵּיי"א אוֹ לֶאֱכֹל מֵעַט מִינֵי תַּרְגִּימָא בְּעֵת הַשְּׁתִיָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת הַטֵּיי"א וְהַקַּאפֶ"ע אַלִּיבָּא רַיְקָנָא, אֵין שׁוּם צַד לְהָקֵל בָּזֶה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אִם לֹא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲלִישַׁת הַלֵּב וְהוּא צָרִיךְ זֶה לִרְפוּאָה. וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב שֶׁיֹּאמַר מִתְּחִלָּה עַל כָּל פָּנִים 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. כָּתַב בְּסֵפֶר פְּרֶשֶׁת 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. כָּתַב בְּסֵפֶר פְּתְחֵי תְּשׁוּבָה הֶחָדָשׁ דְּיֵשׁ לְמְנוֹעַ מִלְּשְׁתּוֹת הַטֵּיי"א בַּבֹּקֶר קֹדֶם הַתְּפִלָּה בַּאֲסֵפַת חֲבֵרִים, עַיֵּן שָׁם טַעֲמוֹ. וּמִלְּבַד זֶה רָגִיל לְהִסְתַּעֵף מִזֶּה אִסּוּר אַחֵר, דְּהַלֹּא כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א (יד. ד"ה אמר) וְהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכיון) דְּלְכָךְ אָסוּר לוֹ לְאָדָם לַעֲסֹק בַּחֲפָצָיו קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְנֶה לִבּוֹ לִשּׁוּם דָּבָר עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְכֵן כָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סוֹף סָעִיף ב' שֶׁהוּא אָסוּר לְהִתְעַסֵּק בְּדְבָרִים אֲחֵרִים כְּלָל עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְהָרְגִילִין בַּאֲסֵפַת חֲבֵרִים בְּעֵת שְׁתִיַּת הַטֵּיי"א רָגִיל לִפְעָמִים עַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׂיחָה לַעֲבֹר עַל יְדֵי זֶה גַּם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה: (כג) בְּשַׁבָּת. כְּלוֹמַר דְּלֹא תֵּימָא דִּבְשַׁבָּת אָסוּר בְּלֹא הֶכִי מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְטְעֹם קֹדֶם קִדּוּשׁ, קָא מַשְׁמַע לָן דְּאֵינוֹ אָסוּר רַק דַּוְקָא בְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן קִדּוּשׁ, וְהָכָא כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל לֹא הִגִּיעַ עֲדַיִן זְמַן קִדּוּשׁ. וְאַחַר תְּפִלַּת מוּסָף אָסוּר מִשּׁוּם קִדּוּשׁ, וְקֹדֶם מוּסָף עַיֵּן סִימָן רפ"ו סָעִיף ג': (כד) מֻתָּר. אֲפִלּוּ אֲכָלִין וּמַשְׁקִין טוֹבִים (ל) דְּשַׁיָּךְ בָּהוּ גַּוָּה, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשּׁוּם גַּוָּה אֶלָּא לִרְפוּאָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֶה גְּמוּר שָׁרִי, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּר לִשְׁתּוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה הֲרָקוֹת וְשִׁקּוּיִים לִרְפוּאָה: ד (כה) וְהָרָעֵב. הַרְבֵּה [לְבוּש]: (כו) וְיִשְׁתֶּה. מַשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב, מִדְּקָאָמַר אִם רוֹצֶה, וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּעַכְשָׁו בַּזְּמַן הַזֶּה בְּלֹא הֶכִי אֵין מְכוֹנְנִים כָּל כָּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אִם רוֹצֶה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת קֹדֶם כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מַתָּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (כז) הִתְחִיל לֶאֱכֹל. אֲפִלּוּ (לא) הָיָה בְּהֶתֵּר דְּהֵינוּ שֶׁהָיָה יוֹתֵר מֵחֲצִי שָׁעָה עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, דִּבְתוֹךְ הַחֲצִי שָׁעָה (לב) אָסוּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמַ"א בְּסִימָן תרנ"ב (ס"ב) לְגַבֵּי לוּלָב, וְהוּא הַדִּין לְגַבֵּי קְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְיתָא. וְדַוְקָא אִם הוּא אוֹכֵל יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה דְּהָוֵי דֶּרֶךְ קְבִיעוּת סְעוּדָה, אֲבָל אִם אֵינוֹ אוֹכֵל אֶלָּא כַּבֵּיצָה אוֹ פָחוֹת מֻתָּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֶה, שָׁרִי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (כח) וְאִם מוּסָף. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תרנ"ב (סק"ד) וּמִפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה (א"א סק"ט), וּבְלֹא הֶכִי פָּשׁוּט: (כט) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דברים האסורים קודם התפילה ס"ו) וְתַדְּוִשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אַיְּנָר (בס"ז):

בַּאוּר הֲלָכָה

שֶׁכָּתַב רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַצָּרָךְ לְלֶכֶת וְכוּ' אֲבָל לִיתֵּן לוֹ שָׁלוֹם אַף בִּכְהַאי גַּוְנָא אָסוּר, וּמִשְׁמַע דְּדַוְקָא בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא מַשְׂכִּים לְפִתְחוֹ לָזֶה, אֲבָל אִם הוּא מַשְׂכִּים לְפָתַח חֲבֵרוֹ לִרְאוֹת שָׁם אִיזֶה עֶסֶק וְאַגַּב זֶה נוֹתֵן לוֹ גַּם כֵּן שָׁלוֹם מֻתָּר, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ז), אֲבָל מִדִּבְרֵי הַב"ח (ס"ג) וְהַגְרָ"א מִשְׁמַע דְּאָסוּר אַף בִּכְהַאי גַּוְנָא:

ג * וְלֹא לֶאֱכֹל. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כא) בְּמֶה שֶׁכָּתַב, וְגַם הִסְמִיכוּ דִּבְרֵיהֶם וְכוּ', וְנִמְקָא מִינָהּ בָּזֶה הַטַּעַם הַשֵּׁנִי לָאֲסֹר אֲפִלּוּ אַחַר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּקְרִיאַת שְׁמַע כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, עַל כֵּן נִרְאֶה לִי דַּאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּכְרָח לֶאֱכֹל לִרְפוּאָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה יִקְרָא עַל כָּל פָּנִים קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם:

* וְכֵן אֲכָלִים וּמַשְׁקִין לִרְפוּאָה. עַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ וּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יב) דַּאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לֶאֱכֹלָם לְאַחַר הַתְּפִלָּה גַּם כֵּן מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְכַוֵּן לִרְפוּאָה. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל טז ס"א) נִרְאֶה לִי דְּאֶפְשָׁר הַצָּרִיךְ לֶאֱכֹל מִפְּנֵי חֻלְשַׁת הַלֵּב מֻתָּר. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִישׁ חֻלָּשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַצְמִיד עַל נַפְשׁוֹ עַד עֵת שֶׁגּוֹמְרִים הַצִּבּוּר תְּפִלָּתָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, טוֹב יוֹתֵר לְהַתִּיר לוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְעַצְמוֹ בְּבֵיתוֹ בַּבֹּקֶר וְיֹאכַל מְעַט וְאַחַר כָּךְ יֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לִשְׁמֹעַ קְדִישׁ וּבָרְכוּ וְשִׁאָר דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה, מִשֶּׁיֹּאכַל קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְיֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר. (בְּאֵר הֵיטֵב (ס"ק יא) בְּשֵׁם לֶקֶט הַקֶּמַח, וְהוּא פְּשׁוּט מִבְּרָכוֹת (כ"ז) [כ"ח] עַמּוּד ב' בְּגִמְרָא חֻלָּשׁ לִיבְאֵי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם):

ד * הַצָּמֵא וְהָרָעֵב. אַף דְּמַיִם מֻתָּר בִּלְאוֹ הָכִי לִשְׁתּוֹת, נִמְקָא מִינָהּ לְמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת אֲלִיבָּא רַיְקָנָא וּמֻכְרָח לֶאֱכֹל מְעַט קֹדֶם אֵיזֶה דָּבָר (פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יא)):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואסור), וְכֵן מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) לְפִי מַה שֶּׁבָּאַר הַפְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"ג) וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ה), וּדְלֹא כְּטַ"ז (סק"ג):

(מא) רַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ד): (מב) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ו): (מג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י):

ה (מד) וְכֵן מוּכָח מִטּ"ז לְקַמָּן בְּסִימָן תרנ"ב (סק"ד) וּמִפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה (א"א ס"ק טו), וּבְלֹא הֶכִי פָּשׁוּט: (מה) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דברים האסורים קודם התפילה ס"ו) וְתַדְּוִשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אַיְּנָר (בס"ז):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah